

ԱՆՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԱՆԴԱՄԱՋՆՆՈՒԹԻՒՆ.—
ԻՆՉԷՆ ՅԱՌԱՋ ԿՈՒԳԱՅ ԼՈՐՁՈՒՆ-
ՔԻՆ ԺԱՀՐՈՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՏԱ-
ՂՈՒԹԵՆԷ ԲՈՆՈՒԱԾ ԱՆԱ-
ՍՈՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄՕՏ:

Նօթ Պ. Պ. Ե. ՄԱՆՈՒԼԼԵԱՆԻ ԵՒ Ժ. ՎԻԱՄԻՅԻ,
ԵԵՐԿԱՅԱԳՈՒԱԾ Պ. ՌԱԼԻ ԿՈՂՄԷ ԳԻՏՈՒԵԱՆԵՐ Ա-
ԿԱԳԵՄԻԱՅԻՆ (Նիս 1926 Գեկտեմբեր 27ի):

Այն զաղափարը թէ կատաղական միք-
րոպը ջիղերուն ճամբով կը տարածուի, հին
է. մասնաւորապէս Տիւպուէ տը Փօ պաշտ-
պանած է զայն. իրենց կատարած փորձարկու-
թիւններէն յետոյ, Ռու եւ Նօքար կը գրէին
1892ին, «Հաւանական է որ ջիղերու ճամբով
տարածուելով է որ կատաղական միքրոպը
թուքին մէջ կ'անցնի»: Երեսունհինգ տարի
յետոյ մենք կարող ենք հաւաստել թէ ալալ-
իով է որ կատաղական միքրոպը ջիղերու
ճամբով թուքին մէջ կ'անցնի: Բերանի եւ լեզ-
ուի «միւքէօզ»ներուն մէջ միքրոպայից անհա-
մար ջղային բջիջներու ներկայութիւնը, ջղա-
յին բջիջներ որ մերթ ծայրայեղօրէն բարակ
էփիթելիումի մը ներքեւ տեղաւորուած են,
լիովին կ'արդարացնէ այս հաւաստումը:

1924ին երեւցած յուշագրի մը մէջ, մենք
նկարագրեցինք կատաղութեան միքրոպը
կատաղութենէ բռնուած անասուններու ջղա-
յին գրութեան եւ լորձնագեղձերուն մէջ: Այս
վերջիններուն մէջ, միքրոպը կը գտնուէր ոչ
միայն միջնագծային ջղային կանկլիոններուն
ջղային բջիջներուն մէջ, այլ եւ լորձուք
արտադրող (sécrétante) բջիջներուն մէջ,
ասինի բջիջներուն, եւ արտաժայթքող (ex-
créteur) նրբանցքներուն (canaux) մէջ. ա-
սով կ'ապացուցուէր ուրիմն թէ միքրոպները
թուքին մէջ կ'անցնին:

Արդ, երեք տարիէ ի վեր ձեռնարկուած
բացմաթիւ հետախուզութիւններ ցոյց կու-
տան որ եթէ միջնագծային ջղօններուն (neu-
rones) մէջ միքրոպներու ներկայութիւնը
մշտակալ իրողութիւն մըն է, ընդհակառակն
ասինիները եւ արտաժայթքող նրբանցքները
յաճախ անոնցմով վարակուած չեն. մեր քըն-
նութիւնները, թէ՛ կատաղութենէ բռնուած եւ

թէ՛ փորձարկութեան հետեւանքով կատա-
ղութիւն ստացած շուներու վրայ, մեզ այս-
արդիւնքին առաջնորդեցին:

Լորձնագեղձերու սեփական հիւսուածքին
մէջ միքրոպներու վիտուսը հազուադէպ ի-
րողութիւն մըն է: Ուստի, պարագաներու մե-
ծամասնութեան մէջ, այլ եւս կարելի չէ
պաշտպանել մեր այն թէզը թէ թուքին ախ-
տափարակումը լորձնագեղձերու սեփական
հիւսուածքին մէջ կատաղութեան միքրոպին
մշակման արդիւնք է:

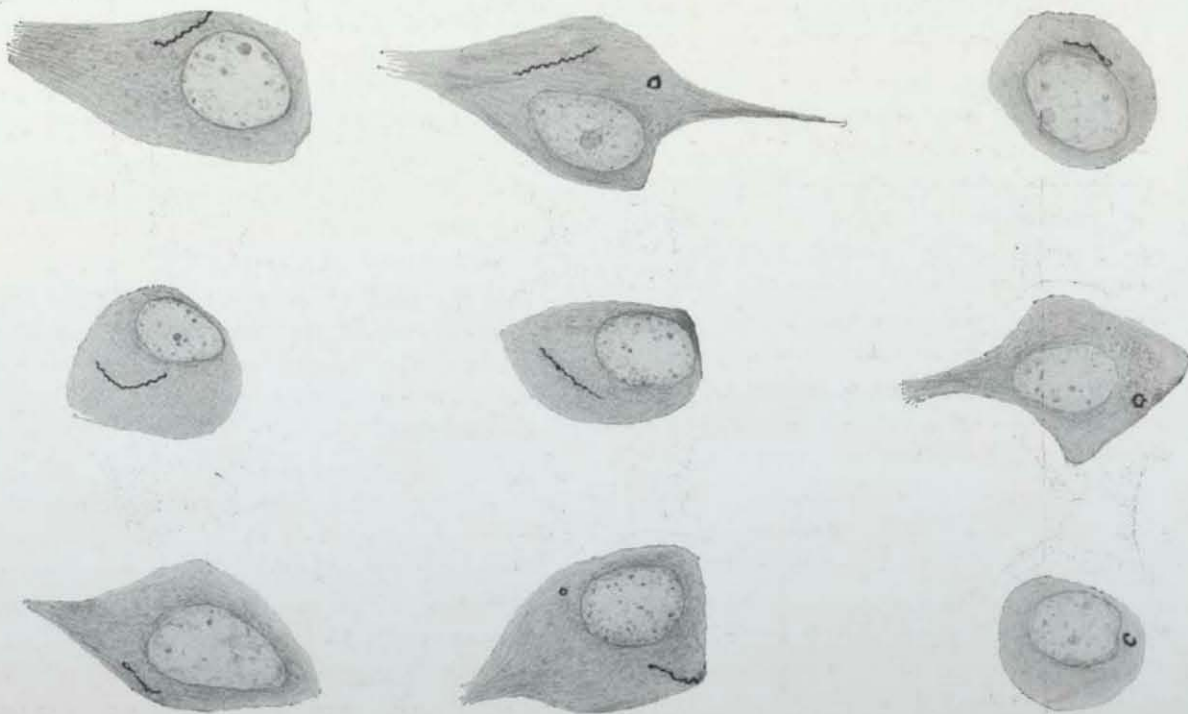
Սակայն, լեզուին եւ բերնին երեսներուն
(paroi) ուսումնասիրութիւնը սեղի թոյլ
տուաւ այս խնդիրը լուծել:

Ըստ մեր հետախուզութեանց, բերնի ե-
րեսներու միւքէօզը, մանաւանդ լեզուինը,
էփիթելիումին տակ տարածուած ջղային
բջիջներ կը պարունակեն, ջղային բջիջ-
ներ՝ համախմբուելով դէզ մը կազմած,
նոյնքան փոքրիկ կանկլիոններ, ճշմարիտ
շրջածրային (périphérique) ջղային բջիջ-
ներ: Իրողութիւն մը որ նոյնպէս շատ շահե-
կան է, — եւ հոտ է որ ճիշտ է Ռուի եւ Նո-
քարի ֆրազը, — սա է որ բերնին ու լեզուին
միւքէօզներուն մէջ կը գտնուին ջղային փոք-
րիկ կոճղեր, ոստեր, ոտտիկներ, որոնք կը
պարունակեն ջղային բջիջներ՝ խումբ խումբ
դասաւորուած կամ տարադաս (aberrantes):
Այդ ջղային բջիջները մերթ միւքէօզին մա-
կերեսին շատ մօտ կը գտնուին, ճիշտ վերելը
էփիթելիումին որ յաճախ ծայրագոյն բարա-
կութիւն մը ունի. կը բաւէ ճեղքորոտք մը,
ճաթոտութ մը այդ դիւն վրայ, եւ ջղային
բջիջները կը մերկանան:

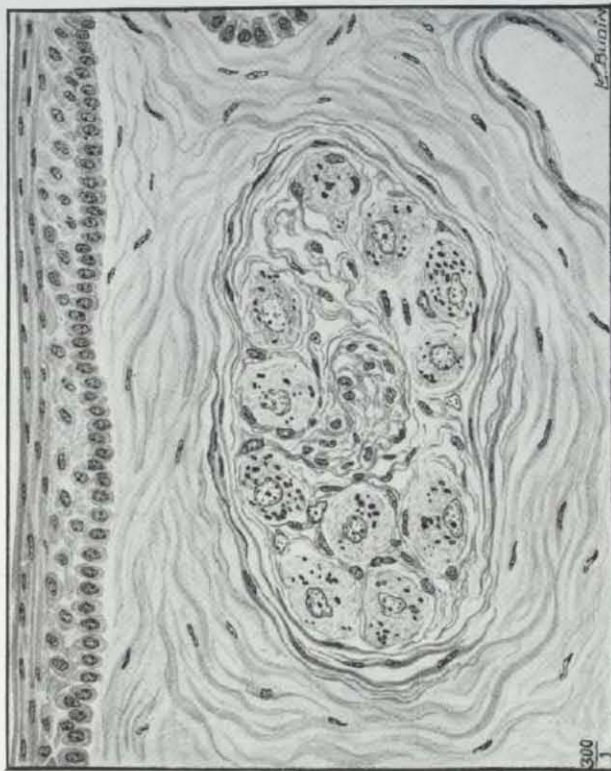
Արդ, բոլոր կատղած շուներուն մօտ, այդ
ջղօններու սիմօթիլազմը կատաղութեան միք-
րոպը կը պարունակէ: Ահա՛ լորձուքին ախ-
տափարակման բացատրութիւնը:

Որովհետեւ ո՞րն է այն ենթական որ ճեղ-
քորոտք մը կամ ճաթոտութ մը հոսի իր
միւքէօզներու մակարդակին վրայ: Ահա՛նե-
րու քիչ մը ուժեղ ճնշում մը կը բաւէ այդ
պիսի վիրականութիւններ (traumatismes)
յառաջ բերելու: Ասկից դառ, մակերեսներու
սնունդի տեսակը գանոնք ատոր կը նախա-
տրամադրէ: Սակայն, առանց ինքնախեղութի
(automutilation) պարագաներու վրայ ծան-
րանալու, եթէ յիշենք որ կատղած անասուն-
ները կը խածնեն, հիւսուածները խոցել կրցող:

Պ Ա Տ Կ Ե Ր Ա.

Պ Ա Տ Կ Ե Ր Բ.

ՊԱՏԿԵՐ Ա. — (Հազար անգամ խոշորացում). — Ընդհանուր անդամալուծություն: Ջրային բջիջ ուղեղային կեղևին: Նկատել ներկայությունը բրեփունեմին (սևագույն) ջրային բջիջին փոքրակազմային մեջ: Կամոնաուրապես գալարաւոր ձեւերը բնականոն բրեփունեմներ են: Այն մալգաբոյժները որ անկամոնաբար գալարաւոր են, ինչպէս էւ աւելի կամ նուազ բոլորագիծ կազմաւորումները՝ միտոպին բնաւորում ձեւերն են (գոր Մանուէլեան երեւան համաւ է):

ՊԱՏԿԵՐ Բ. — (Երեք հարիւր անգամ խոշորացում). — Կասադուրենէ բռնում շան մը որ խածած է՝ լեզուին եղածրային (périphérique) մասէն կտրու մը: Վերը՝ կը տեսնուին վերնամաշկային (épithélial) բջիջներու շարքեր. վարը՝ «ֆորթ»-ին մէջ, ջրային «կանկիլոն» մը որ կը պարունակէ շան մը ջրային բջիջներ՝ կասադուրենան միտոպով վարակում:

առարկաներ կը կլլեն, կը տեսնենք թէ ինչ-քան բազմաթիւ են այդ միւլթէօզներուն «թրօմաթիք» խոցերուն պատճառները: Եթէ խորհինք որ, կը կրկնենք, յաճախ չափազանց բարակ էփիթէլիոմ մը կը բաժնէ բերանային խոռոչը (cavité) աճաւոր միքրոպները պարունակող ջրային բջիջներէն, պիտի ընդունինք թէ այդպիսի բաժանում մը, թէեւ ուշադիր քննութենէ մը կը վրիպի եւ պարզ աչքով անտեսանելի է, կրնայ միքրոպներուն թոյլ տալ դուրս ելլել ու լորձոնքը վարակել:

Այս առեւանդներուն շնորհիւ, կ'ըմբռնենք որ լորձոնքին ժահրոտութիւնը մէկ վայրկեանէն միւսը կարենայ մեծ համեմատութիւններով տարբեր չափ ունենալ: Կ'ըմբռնենք թէ ինչո՞ւ կատարած շունչ մը խածուած մէկէ աւելի անհատներու մէջէն, ոմանք կատաղութենէ բռնուին եւ միւսները անփնաս մնան: Ամէն ինչ այս խորհրդին մէջ կախում ունի երկու գործօններէ. — 1. Զրգային բջիջները՝ միշտ միքրոպալից, 2. Վիճակը լորձաթաղանթին որուն մէջ կը պարփակուին ջրային կեղրոնները:

Լորձոնքը ժահրոտ չէ եթէ բերնին ու լեզուին միւլթէօզները կատարելապէս անեղծ են՝ առանց ոեւէ ճեղքորտութի, առանց ամենափոքր ճաթոտութի: Որովհետեւ միւլթէօզին մէկ խոցին միջոցով է որ կատաղութեան միքրոպը խածուածքի վէրքին մէջ կը մտնէ, եւ այդ պատահականութիւնը դժբախտաբար յաճախադէպ է կատարած շուններուն մօտ (1):

(1) Comptes-rendus hebdomadaires des Séances de l'Académie des Sciences, Tome 183me, juillet - décembre 1926, page 1357—1359. Paris, Gautier - Villars et Cie., imprimeurs—libraires, 1. 26.

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

ԿԱՏԱՂՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ԽՈՐՀՐԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՁ

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒՄ ԾԱՌԻՆ

Պարոննէր,

Ծանօթութիւնը շրջածրային (périphérique) ջրային կեղրոններուն որ ենթամաշկի (derme) «քորիօն»ին մէջ տարածուած են՝ պարուրող բջիջներէն շատ քիչ հետո, այս ծանօթութիւնը կ'ըսենք՝ շատ կարեւոր է եւ ընդհանուր տարողութիւն մը ունի: Կրնանք մենք մեզի հարցընել թէ ջրային զրութեան ինչ ինչ ժահրոտ (virulentes) հիւանդութեանց մէջ, արտահոսումներ (sécrétions) չկա՞ն որ մակարոյծներով լեցուն շրջածրային ջրային բջիջներէն ախտավարակուած ըլլան: Նոյնքան հաւանական է որ այդ հիւանդութեանց փոխանցումը վարակուած ենթականերէն առողջ անհատներուն՝ տեղի կ'ունենայ նմանօրինակ բայց ներհակ մեքանիզմով մը: Այդ պարագային, շրջածրային ջրոններու վարակումը հիւանդութեան առաջին հանգրուանը պէտք է համարել, եւ վարակման ընդհանրացումը պէտք է արդիւնքը նկատել շրջածրային բջիջներուն եւ կեղրոնական ջրային զրութեան բջիջներուն միջեւ աստիճանաբար շարուած ջրոններուն մէջ ախտին տարածուելուն:

Հոս կանգ կ'առնեմ, պարոններ, վարկածներ, նոյն իսկ արտառոց, կրնան շահեկան աշխատութեանց պատճառ դառնալ եւ նոր իրողութեանց յայտնագործման նպատակ: Որոնողներուն համար ճամբան բացուած է:

ԵՐՈՒԱՆԴ ՄԱՆՈՒԼԷԱՆ

25 Ապրիլ 1927